

Daha təhsilli gələcək

"Daha təhsilli gələcək üçün hansı çağırışlar var?"; "Şagirdlərin smartfonlardan daha ağıllı olması üçün nə etməliyik?"; "Öyrənmələrin özünü məktəbə aid edəcəkləri effektiv öyrənmə mühiti necə yaradılmalıdır?"; "Yeni dövrün öyrənmə mühitinin özünəməxsusluğu nədir, bu xüsusiyyətlərtəhsil prosesində hansı dəyişiklik yaradır?"; "Şagird və valideynlərin başqalarının sürətinə yox, öz sürətlərinə uyğunlaşmaları üçün təhsil mühitinə hansı redaktələrə ehtiyac var?" Bu suallara cavab arayışında olan müəllimlər öz peşə bayramlarını qeyd etdikləri gün Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində toplaşdı. Təhsildə yeni çağırışları müzakirə etmək, yeni dövrün təhsil tələblərini nəzərdən keçirərək keyfiyyətin daha da artırılmasına nail olmaq məqsədi daşıyan bu toplantı "Təhsildə yeni çağırışlar" IV Beynəlxalq Forumu çərçivəsində reallaşdı. Əsas müzakirə "Daha təhsilli gələcək" devizi altında effektiv öyrənmə mühiti, yeni öyrənmə mədəniyyəti, dünyanın təhsildən tələbləri, oxu savadlılığı kimi məsələlər ətrafında qurulub, "Zəka menyusu", "Rəqəmsallıqdan təbiiyyə", "Təhsildə balans yaratmaq", "Xoşbəxt şagird, xoşbəxt şəxsiyyət" kimi mövzuları əhatə edib.

"Təhsil islahat deməkdir"

Elm və Təhsil Nazirliyinin Aparat rəhbəri Mətin Kərimli o fikirdədir ki, bu, XIX əsrin əvvəllərində də belə idi, indi də belədir. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan təhsili yeni transformasiya mərhələsindədir. Təhsildə vacib hədəflərə toxunan Aparat rəhbəri mövcud planlardan da danışıb: "Elm və təhsil sistemi olaraq hədəfimiz rəqəbatqabiliyyətli insan kapitalı yetişdirmək və müasir innovasiyalar məkanı formalaşdırmaqdır. Bu məqsədlə məktəbəqədər təhsilin əhatə dairəsini genişləndiririk, ümumi təhsildə sənətin əsaslı məzmunu təbiiyyə, təhsil üzrə beynəlxalq qiymətləndirmələrdə iştirak edirik, ali təhsilin müxtəlif istiqamətləri üzrə geniş miqyaslı islahat tədbirləri həyata keçiririk. Bunun üçün müəyyən fəaliyyət planlarımız, işçi qruplarımız, çoxsaylı əməkdaşlıq formatlarımız mövcuddur. Məqsədimiz odur ki, azərbaycanlıq ideyalarına, ümumbəşəri ideyalara sadıq qalan yüksək mədəniyyət və intellektə malik, vətənpərvər şəxsiyyətlər yetişdirək".

Təhsilin bütün sahələrində innovativ layihələr davam edir. Bu, eyni zamanda müəllimlərin inkişafı deməkdir. İstər ali təhsil, istərsə də, təhsilin digər pillələrində müəllimlər peşəkarlıq səviyyəsini artırır: "Məktəblərdə əlverişli təlim mühitinin yaradılması əsas vəzifələrdən biri olmalıdır. Mənəvi psixoloji mühit, tərbiyə işinin səmərəli təşkili, məktəb-ailə münasibətlərinin düzgün qurulması vacib istiqamətlərdən biridir. Müasir dövrdə kadrların rəqəbatqabiliyyətli olmasını istəyirik. Ancaq ən böyük istəklərimizdən biri odur ki, övladlarımız öz vətəninə, milliyətinə, ölkəmizə sadıq olsunlar. Bunu balanslı şəkildə edə bilsək, apardığımız təhsil islahatları da uğurlu olar".

Gələcəyin müəllimini necə hazırlayaq?

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin rektoru Cəfər Cəfərov müasir dövrün təhsil tələblərini nəzərdən keçirmək məqsədi daşıyan forumda müəllim yetişdirən universitet olaraq qarşılarında duran məqsədlərdən danışıb: "Elm, təhsil, texnologiyaların inkişaf etdiyi bir dövrdə millətə, vətənə bağlı, yaradıcı təkəkkürlü, müasir dünyagörüşlü, praktik səriştəli, rəqəmsal və xarici dil biliklərinə sahib olan gənc mütəxəssislər, fəal vətəndaşlar yetişdirmək əsas məqsədlərimizdir. 102 yaşlı universitet kimi hazırda gedən tendensiyaları diqqətlə müşahidə edir, gələcəkdə təhsildə gözlənilən potensial dəyişiklikləri müəyyən etməyə çalışırıq. Sözsüz ki, məqsədlərimizdən biri də gələcəyin müəllimini müasir dünyada fəaliyyət

"Təhsildə yeni çağırışlar" IV Beynəlxalq Forumu müasir təhsilin qarşısında duran suallara cavab axtardı

göstərmək üçün lazım olan səriştələrlə təmin etmək, akademik bacarığı, tədris təcrübəsi və peşəkarlıq səviyyəsi ilə fərqlənən, öyrənməyi öyrədən keyfiyyətli müəllim kadrlarını hazırlamaqdır".

Odur ki, kadr hazırlığının mühüm halqası olan ixtisaslar üzrə baza məktəblərinin müəyyən olunması və universitet-məktəb işbirliyinin yeni modelinin təbiiyyə edilməsi zəruridir: "Bu ildən başlayaraq tələbələr regionlarda pedaqoji təcrübə keçməsinə nəzərdə tutan, ilk dəfə pedaqoji internaturanın təbiiyyə start verilib. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdakı təhsil müəssisələri fəaliyyətini tam bərpa etdikdən sonra ADPU burada da təcrübə proqramları həyata keçirəcək".

Rəqəmsallıqdan təbiiyyə: təhsildə balans

Türkiyənin sabiq milli təhsil naziri, "Maya" Məktəblər Şəbəkəsinin qurucusu Ziya Səlcuk "Rəqəmsallıqdan təbiiyyə: təhsildə balans yaratmaq" mövzusunda təqdimatla çıxış edib. O, müəllimlərin peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması, texnoloji yeniliklərin tədris mühitinə təsiri, ümumilikdə müəllim-şagird münasibətlərinin önəminə diqqət çəkib.

"Bu gün insanlar fərqli məsələləri müzakirə edir və gələcəklə bağlı pessimist fikirlər var", - deyən Ziya Səlcuk bu fikirdədir ki, təhsilli insanlar artıqca, kvalifikasiyalı cinayətlər çoxalır. Odur ki, təhsil mütəxəssisi soruşur: "Aclıqla piylənmənin eyni vaxtda artdığı başqa dönmə olmayıb. Ətraf mühit çirkənlər, uşaqlar texnologiyaya, narkotikə asılı vəziyyətə düşür. Dünyadakı iqtisadi böhran təhsilli insanlar yaradır. Təhsillilər artıqca dünya daha yaxşı yer olur, yoxsa əksinə istiqamətə yönəlir?"

Dünyada bir çox şeyin yerini dəyişdiyini vurğulayan mütəxəssis təhsildəki mövqe dəyişikliklərinə də diqqət çəkib: "Əvvəllər təhsil ölçmə, qiymətləndirmə sistemlərinə təsir edirdi, artıq qiymətləndirmə sistemləri təhsilə təsir edir. Bir ölkənin təhsil sisteminin yaxşı olduğuna PISA (Programme for International Student Assessment) qiymətləndirmə sistemi qərar verir. Səbəbi sadədir, dövrümüz qeyri-müəyyənlik dövrüdür. "Bilmək" nəyə deyilir, bəlli deyil, "gerçək" isə şəxsə görə dəyişir".

Z.Səlcuk bütün sahələrdə rəqəmsallıqın önə çıxmasına diqqət çəkib: "Uşaqlar musiqini qulaqlaqla dinləyir, qulağı ilə yox, öz orqanlarını işlətmək əvəzinə texnologiyanın imkanlarından istifadə etməyə üstünlük verirlər".

Z.Səlcuk insanların təbii və normala qoyduğu fərqə də diqqət çəkib: "Valideynlər psixoloqa aparıb uşaqlarının normal davranmadığını əsaslandırır, onlardan kömək istəyirlər. Yeni insanlar uşaqlarının olduğu kimi yox, normalara uyğun davranmaları üçün pul ödəyirlər. Təbii yox, normativ olmalarını istəyirlər".

Xoşbəxt şagird = Xoşbəxt şəxsiyyət...

XXI Əsr Beynəlxalq Təhsil və İnnovasiya Mərkəzinin akademik direktoru Turan Zəkəriyyəyeva "Xoşbəxt şagird = xoşbəxt şəxsiyyət" adlı təqdimatında biliklərin artma tezliyi, süni intellekt, icraedici fəaliyyət bacarıqlarının erkən yaşlarda qazandırılması mövzularına toxunub.

Forumda onlayn qoşulan yazıçı və psixoloq Azra Kohen "Zəka menyusu" adlı təqdimatla çıxış edib, uşaqlara öyrənməyi öyrətməyin vacibliyindən danışıb.

Sonra çıxış edən Harvard Universitetinin professoru, Qlobal Təhsil İnnovasiyaları Təşəbbüsünün direktoru Fernando Reimers Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin bir sıra dərslər mövzularını içərisində tədrisinin əhəmiyyətini qeyd edib, şagirdlərin təcrübəsəslə bilinə yiyələnməsinin önəminə diqqət çətdirib.

Daha sonra İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının (İƏİT) baş katibinin təhsil siyasəti üzrə xüsusi müşaviri, təhsil və bacarıqlar üzrə direktoru Andreas Şleyxer "Real dünyanın təhsildən tələbləri" mövzusunda təqdimatla çıxış edib. 10-15 yaş uşaqlar arasında aparılan yaradıcılıq və rəqəmsal bacarıqlarla bağlı tədqiqatın nəticələrinə dair statistika təqdim edən Andreas Şleyxer analitik, koqnitiv və metakognitiv, sosial-emosional bacarıqların əhəmiyyətindən danışıb.

Hibrid forum təhsildə yeni çağırışları müzakirə etdi

Beynəlxalq forumda millət vəkili Ceyhun Məmmədov, ali məktəblərin rektorları, elm və təhsil ictimaiyyətinin nümayəndələri, dünyanın tanınmış təhsil mütəxəssisləri, məktəb direktorları, müəllimlər və digər qonaqlar iştirak ediblər.

Qeyd edək ki, forumun əsas məqsədi təhsildə yeni çağırışları müzakirə etmək, müasir dövrün təhsil tələblərini nəzərdən keçirmək olub. Beynəlxalq forum Elm və Təhsil Nazirliyi, İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı (İƏİT), Təhsilin İnkişafı Fondu, "T - Network" təhsil işçilərinin təcrübə və kommunikasiya platforması, Təhsil İnstitutu, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin təşkilatçılığı ilə hibrid formatda baş tutub.

Ruhyyə DAŞSALAHLI

Elm və təhsil sistemi olaraq hədəfimiz rəqəbatqabiliyyətli insan kapitalı yetişdirmək və müasir innovasiyalar məkanı formalaşdırmaqdır.

Məktəblərdə əlverişli təlim mühitinin yaradılması əsas vəzifələrdən biri olmalıdır. Mənəvi psixoloji mühit, tərbiyə işinin səmərəli təşkili, məktəb-ailə münasibətlərinin düzgün qurulması vacib istiqamətlərdən biridir.

Əvvəllər təhsil ölçmə, qiymətləndirmə sistemlərinə təsir edirdi, artıq qiymətləndirmə sistemləri təhsilə təsir edir. Bir ölkənin təhsil sisteminin yaxşı olduğuna PISA (Programme for International Student Assessment) qiymətləndirmə sistemi qərar verir. Səbəbi sadədir, dövrümüz qeyri-müəyyənlik dövrüdür. "Bilmək" nəyə deyilir, bəlli deyil, "gerçək" isə şəxsə görə dəyişir.

Valideynlər psixoloqa aparıb uşaqlarının normal davranmadığını əsaslandırır, onlardan kömək istəyirlər. Yəni insanlar uşaqlarının olduğu kimi yox, normalara uyğun davranmaları üçün pul ödəyirlər. Təbii yox, normativ olmalarını istəyirlər.

Kadr hazırlığının mühüm halqası olan ixtisaslar üzrə baza məktəblərinin müəyyən olunması və universitet-məktəb işbirliyinin yeni modelinin təbiiyyə edilməsi zəruridir. İlk dəfə pedaqoji internaturanın təbiiyyə start verilib.